

Keltisk inspirert kveldsbøn Selje kyrkje onsdag 01.09.2004 kl.2230

Mørkt kyrkjerom, berre levande lys, salmetekster på lysark.

Fløyte

Leiar (L): I namnet åt Gud som skapte øyar og strender -

I namnet åt Jesus Kristus. På hans lys ventar øyar og strender.

I namnet åt Anden, Guds heilage vind, som førte trua sitt lys til våre øyar og strender.

Salme: Eg veit ei hamn (NoS 473, med mel: Londonderry Air / Denny Boy)

Kvelden sitt lesesvar (LS): L: Herren er konge!. ALLE: Jorda skal jubla, øyar og strender skal gleda seg. (Sal 97,1)

Bibelsk salme: LS; Sal97,2; LS; 97,3-4; LS; 97,5-6; LS; 97,7-8; LS; 97,9-10; LS; 97,11-12; LS+ Ære vere ...

Bibeltekst: LS; Apg 13,1-6b; LS+ Ære vere ...

Kveldstanke: På starten av sin 1.misjonsreise reiste Paulus og Barnabas over havet til øya Kypros. Den er sentralt beliggende i det østlige Middelhavet, i sentrum av den kjente verden. Dette var en oppfyllelse av de mange profetord i GT om at fjerne øyer og strender skulle høre om Herrens Messias. Der det står "kyst" i den norske oversettelsen, kan vi oversette med "fjerne øyer" også. Og siden har Guds Ånde, Guds hellige vind, blåst Kristus-troende over havet og til hele den romerske verden.

Tidlig var det kristne på de britiske øyer også, kanskje allerede rundt året 50 e.Kr. (kanskje i Glastonbury). Den første kjente kristne martyr i Britannia var St. Albanus på 200tallet.

Klosterkirken på Selja er vigsla til han. Og keltiske kristne fra de britiske øyer har reist til og slått seg ned på andre øyer.

Om Sunniva virkelig var en keltisk prinsesse, da var hun blitt oppfostret med fortellinger om hellige kvinner og menn som reiste over havet. Og om hun bare er et symbolsk navn for de ukjente kvinner og menn som kom med kristen tro til våre strender og øyer, da gjenforteller legenden det som ble fortalt ellers: om keltiske prinsesser som lot seg drive over havet og bodde på en øy.

Når man ser på et godt kart over de britiske øyer eller Nordvest-Frankrike, da vrimler det av kirker langs kysten som har sine navn etter keltiske kristne. Og det er mange øyer med kirke- eller klosterruiner og med tradisjonen etter kjente eller ukjente helgener. I august hadde vi besøk fra et engelsk par. Mannen hadde i en periode bodd på en øy utenfor Glasgow. Han fortalte meg at på den ubebodde naboøya Little Cumbrae Island skal det ha vært 2 kvinnelige helgener før i tida.

Men hvorfor bodde de på øyer? 1. Det er mye kystlinje og mange øyer i de keltiske land. Og øyer ligger sentrale til i en tid med hovedsakelig sjøtransport. I går hørte vi om St.Aidan som på 600tallet grunnla klosteret på øya Lindisfarne: Nær kongens slott, men likevel for seg selv. Og da St.Columba på 500 tallet valgte seg øya Iona som base, da lå denne sentralt til i skipsleia og på grensen mellom 2 kongedømmer.

2. Øyer er sentrale, men samtidig tilbaketrukket: Vi hørte om Lindisfarne som lå nær kongemakten, men likevel for seg selv. Jeg har lest at i Skottland var ofte kirkegården lagt til øyene. Dit kunne ikke de ville dyr komme og grave. Kirkegården på Iona har sitt navn etter en keltisk eneboer som var der før St.Columba. Etter hvert ble øyene med keltiske kristne til kirkegårder hvor martyrbloodet rant: St. Donan ledet et kloster på en øy i de ytre Hebridene. Påskedagen 617 ble han sammen med 50 munkere levende brent av de hedenske Piktene. Strendene på Iona har sine navn etter flere massakre hvor munkene ble slakta ned av vikingerne. Øyer er utilgjengelig fra fastlandet, men lett tilgjengelig for dem som kommer sjøveien.

3. Øyer er plasser for retreat og retrett. For St. Columba på Iona og for St. Aidan og St. Cuthbert på Lindisfarne (bare for å nevne noen av de mest kjente) var det helt naturlig og nødvendig å kunne trekke seg tilbake i perioder: For å koble av, for å koble seg opp mot Gud. For å få oppladning og veiledning. På Lindisfarne ser man den vesle holmen rett utenfor kirka som St. Aidan og St. Cuthbert har brukt. Den kan bare nås ved fjøre sjø. I perioder bodde de også på en øy lengre unna, Inner Farne. Det ble senere nesten mote til å bo på denne hellige øya: 500 år senere på 1100-tallet bodde den norske munkepresten Bartholomeus i 45 år på Inner Farne. Her hadde han sin forbønnsstjeneste, og ble brukt som sjelesørger av dem som oppsøkte ham. Dette var mens vestlandsbispens fortsatt bodde på Selja, 200 år etter Sunniva. 500 år tidligere døde St. Herbert i 687 på sin vesle holme i innsjøen Derwentwater i Nordvest-England. Noen sier at han også var norsk.

Blant kvinnelige helgener kan vi nevne Sta. Fanchea på en øy utenfor Irland. Og den keltiske prinsesse Sta. Endellion på 500-tallet, en av de 8 døtrene til kong Brychan som vi hørte om i går: Hun hadde sin retreat-øy på Lundy Island.

4. En fjerde mulig forklaring for å bo på en øy var kanskje å oppfylle de gammeltestamentlige profetord om at budskapet om Herrens Messias skulle nå ut til fjerne øyer og strender. Den angelske kongsdatter Ethelreda på 600-tallet ble tidlig enke. Hun ble tvunget inn i et nytt og politisk motivert ekteskap. Men til slutt fikk hun lov til å gå i klosteret til sin tante Sta. Ebba: Ebba var også en prinsesse, som nå var leder for et kloster for både munk og nonner. Ethelreda bryter så opp for å leve et bønnens liv på en ensom øy i lavlandet, hvor hun også dør. Over graven hennes ble katedralen i Ely bygget. Omtrent samtidig kommer den irske prinsessen Sta. Kentingerna fra Irland over havet til Skottland. Der dør hun i året 733 på en øy i Loch Lomond. Hennes sønn St. Fillan bodde forøvrig en stund i en hule nord for Edinburgh. Huler - det er temaet i morgen.

I dag handler det om hellige øyer, hvor Jesus Kristus ble nærværende og tydelig gjennom livet og døden til kristustroende kvinner og menn.

Gud har skapt hav og øyer. En øy er en naturlig landingsplass og boplass. For hvilken velsignelse i mitt daglige liv vil jeg takke Gud i kveld? Hvordan kan Kristus bli synlig gjennom mitt liv på det stedet jeg bor? Trenger jeg kanskje en øde øy i min hverdag hvor Guds hellige vind kan blåse meg nærmere Gud?

Den pensjonerte soknepresten på Holy Island Lindisfarne, David Adam, har skrevet denne bønningen (og ved ordet "øy" kan vi tenke både på den hellige øya Selja som samler oss i denne uka, og på våre hverdags-sammenhenger hvor Jesus også vil bo:

Velsign, Herre, denne øya, denne hellige øy. Gjør den til en plass for fred og kjærlighet, for glede og lys, for fromhet og gjestfrihet, for Guds nåde og godhet. Og begynn med meg.

Bless O Lord this island, this Holy Island. Make it a place of peace and love. Make it a place of joy and light. Make it a place of holiness and hospitality. Make it a place of grace and goodness. And begin with me.

Barnabas og Paulus kom til øya Kypros. Dei forkynte Guds ord: Herren er konge. Jorda skal jubla, øyar og strender skal gleda seg.

Salme: (Iona Boat Song)

Bibelsk lovsong: LS; Jes 42,1; LS; 42,2-3a; LS; 42,3b-4; LS+ Ære vere ...

ALLE S97:248 Confitemini Domino quoniam bonus. Lovsyng Herren alle folkeslag, evig varer hans miskunn.

Forbøn L: Treeinige Gud, du som har skapa land og hav, øyar og strender. Vi takker deg for dagen og lyset. Du førte Barnabas og Paulus over bylgjene til Kypros. Vi takker deg for flo og fjøre, og for vern og velsigning i dag. Vi ber for arrangementet på Selja på laurdag. Vi bed om godt og tenleg vær.

- Omslutt oss, og la englane vakte heimane våre.

ALLE: Confitemini (S97:248)

L: Jesus Messias, Son åt Maria møy, du som venta på apostlane på stranda ein tidleg morgon, vi strekkjer ut hendene våre i mørkret. Slik som regnet løyner stjernene og haustskodda dekkjer fjelltoppane på øyane, slik løyner det vonde den varmen og lyset frå deg. Tilgjev oss det gale vi har gjort, hjelp oss at vi ikkje gjer det om att. Hjelp oss å gjera opp.

Ver med alle som slit. Ver du med dei sjuke som vi kjenner til.

Omslutt oss, og la englane vakte draumane våre.

ALLE: Confitemini (S97:248)

L: Heilage Ande, du som blåste kristne menneske over havet til de keltiske landene, og derfrå til Selja og til våre øyar og strender: Lat lyset frå Gud skina i vår mørke verd. Lat våre øyar og buplassar og våre liv spegle varmen frå Jesus Kristus. Ver hjå oss når dagen kveldar. Vara oss i mørkret og verna oss mot den vonde fienden.

Omslutt oss, og la englane vakte svevnen vår.

ALLE: Confitemini (S97:248)

Fadervår

L: På den vegen eg går, Herre Krist, ver du med meg.

I det land der eg bur, Herre Krist ver du nær meg.

Vakt meg. Ver med meg kvar einaste dag.

La englane vakte meg kvar natt og dag, kvar natt og dag.

□□□□□□□□□□□□□□□□ **Velsigning:** Måtte den heilage Herre, som frelser og vernar,

vakte eldstaden din, huset ditt og familien din

i kveld og i natt, i kveld og i natt.

Kvar einast natt, kvar einast natt.

Salme NoS 818 Den dag du gav oss

Fløyte